

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr 1

Februar 1949

47. årgang

Redigert av Aasulv Løddesøl.

LITT OM TORVBRUKET VED ÅRSSKIFTET.

Året som ligger bak oss har ikke vært av de letteste i Myrselskaps 46-årige levetid for dem som arbeider med myr og torv. Det er flere ting som har bevirket dette, men en ting som går igjen både når det gjelder myrdrking, brenntorv- og torvstrødrift er knappheten på arbeidskraft. Det er for øvrig ikke bare disse praktiske virksomheter som har vært hemmet av den grunn. I enkelte landsdeler har det eksempelvis vært meget vanskelig å skaffe arbeidshjelp også til forsøksarbeidet og håndtlangerhjelp ved myrundersøkelsene.

Den gren av arbeidet med myrnyttingen som har hatt størst vanskeligheter å kjempe med er likevel brenntorvproduksjonen. Det har f. eks. kostet såvel produsentene som de der stiller med disse ting faglig og administrativt, meget strev å holde produksjonen så noenlunde oppe. Fjorårets produksjonsresultat, ca. 1,35 mill. m³ eller 92 % av såkalt normal produksjon er forsåvidt noenlunde tilfredsstillende, men det burde vært bedre.

Hvorfor er det da så meget om å gjøre å holde brenntorvproduksjonen oppe, vil kanskje enkelte spørre. Jo, det er mange grunner som taler for størst mulig innsats nettopp når det gjelder brenntorvproduksjonen. En av de mest nærliggende er å lette litt på vår anstrengte handelsbalanse ved å produsere mest mulig brensel innen landets grenser for å spare verdifull utenlandsk valuta. Verdien av fjorårets brenntorvproduksjon representerer som tidligere meddelt*) fra 19 til 25 mill. kroner på produsentenes hender. M. a. o. en faktor som er vel verdt å regne med.

En annen grunn for å holde hjulene i sving tør likevel være vel så viktig. Vi som stiller med disse ting og vet hva det har kostet av undersøkelser, planlegging og arbeid å få bygget opp maskintorvindustrien, synes det er meningsløst å la denne industri gå tilbake på et tidspunkt da det gjelder å være mest mulig selvhjulpne. Vi har jo ingen garanti for at ikke nye forsyningsvanskeligheter kan melde seg når som helst. Det kan ikke være riktig under slike utrygge forhold å la anleggene forfalle, maskiner og materiell ruste bort, de

*) Brenntorvproduksjonen i 1948. Medd. fra D. N. M., hefte 6, 1948.

opparbeidede tørkefeltene gro til med kratt og lyng og avløpskanalene fra myrene slammes til. I dette tilfelle er det ikke bare manglende arbeidskraft som er årsak til at produksjonen går tilbake, men først og fremst avsetningsvanskeligheter for brenntorven. For — så merkelig det enn kan synes — har det nemlig i enkelte bygder både i 1947 og 1948 vært praktisk talt umulig å få solgt selv god maskintorv. Dette på tross av det nedskrivningsbidrag som ble vedtatt siste år, og på tross av at Forsyningsdepartementet, ifølge en opplysning av direktør Skjerdal, i «Aftenposten» for 4. januar i år, pr. 8. juni 1948 sendte melding til fylkesforsyningsnemndene om at man ved

«tildelingene av importert fast brensel til husoppvarmning uttrykkelig har satt som betingelse for tildelingene at kommunene avtar de kvanta brenntorv som blir pålagt av Landbruksdepartementet, Tømmer- og Trelastkontoret.»

Forklaringen til at Forsyningsdepartementets henstilling ikke har løst avsetningsspørsmålet er antydning av direktør Wisth i en artikkel i «Aftenposten» for 8. januar, hvor det opplyses at enkelte kommunale brenselsnemnder har neglisjert omsetningen av innenlandsk brensel, og da i første rekke av brenntorv. Det er i denne forbindelse nok å vise til en artikkel i «Glåmdalen» for 9. desember i fjor. Her angis dårlig torv kvalitet som grunn til uviljen mot torven, men at denne påstand ikke er holdbar viser like tydelig artikler i samme blad for 20. desember f. å.

Et spørsmål som brenntorvprodusentene nå stiller oss er hvordan det vil bli med brenntorvomsetningen i 1949. Direktør Wisth skriver om dette i foran nevnte artikkel:

«En har håp om at en i samarbeid med Forsyningsdepartementet kan finne en ordning som sikrer avsetning av all den ved og torv som produseres i 1949, og dermed også en ordning som sikrer torvleveransen tidlig om høsten. En slik ordning vil spare torvprodusentene for mange ekstraavgifter og samtidig skaffe forbrukerne torv av bedre kvalitet.»

Dette høres jo bra ut, men slik som omsetningen har artet seg de siste par år, har produsenter av brenntorv for salg best lyst til å innstille driften hvis de ikke allerede fra våren av kan skaffes bindende leveringskontrakter så de har noe sikkert å holde seg til. At de eventuelt sikres mot direkte tap på produksjonen i form av statsgaranti er selvsagt utmerket, men det er jo i høyeste grad urasjontelt å legge arbeid og kapital ned i et produkt som kanskje ikke vil bli nyttet. Derfor er det et rimelig krav fra produsentenes side når de ønsker omsetningen sikret allerede før produksjonen settes i gang til våren. Vi vil derfor håpe at det vil lykkes forsyningsmyndighetene å finne en betryggende ordning av brenntorvomsetningen, slik som også direktør Wisth har antydning. Henstillinger til de lokale forsyningsnemnder viser seg ikke å føre fram.

Men, har det vært vanskelig å omsette brenntorv, så går salget

av torvstrø så meget lettere. Her er det et stort udekket behov for tiden både i vårt eget og i andre land. Dessverre kommer torvstrøproduksjonen et godt stykke nede på listen når det gjelder tildeling av arbeidskraft, og det er derfor vanskelig å få utvidet produksjonen hurtig nok, men en kan da notere en del fremgang på dette felt i de siste par år, bl. a. er det bygget noen nye torvstrøfabrikker og flere er under forberedelse.

Også huminalproduksjonen kan økes atskillig før det norske marked blir tilfredsstillet. Blant villaeiere og mindre hagebrukere er huminal blitt et meget populært produkt. Fra våren av vil for øvrig 2 tidligere torvstrøfabrikker gå i gang med huminalproduksjon, så en håper innen en overskuelig fremtid å kunne dekke behovet.

Av gledelige begivenheter i 1948 når det gjelder torvbruket noterer vi Regjeringens proposisjon av 19. november med utkast til «Lov om vern mot jordødelegging». Jordvernkomiteen la som bekjent fram et forslag til jordvernlov i sin innstilling nr. 10 av 7. juni 1946, og nå er altså saken kommet et stykke videre. Når lovutkastet nå snart kommer opp i Stortinget og jordvernloven forhåpentlig blir vedtatt, skulle grunnlaget for en rasjonalisering av brenntorvdriften være til stede. Det vil selvsagt komme til å kreve atskillig tid å få omlagt hevdvundne driftsmåter, men ved hjelp av en effektiv konsulentvirksomhet, og med velvillig medvirkning fra distriktenes — og forhåpentlig også fra torvprodusentenes — side, burde det kunne lykkes å komme bort fra, eller i hvert fall å få begrenset jordødeleggelsen uten at brenntorvproduksjonen derfor i nevneverdig grad innskrenkes. Oppgaven må være å søke torvdriften begrenset til områder som uten skade kan avtorves. Her har våre torvkonsulenter i kystdistriktene en stor arbeidsoppgave foran seg.

Aasulv Løddesøl.

FORSØK MED KOPAR TIL HAVRE PÅ VESTNORSK MYR*).

Av S. Røyset.

I åra 1942—45 vart det utført eit markforsøk med kopar til havre på tidlegare udyrka myr her på Statens forsøksgard Fureneset i Askvoll.

Forsøks garden Fureneset ligg i typisk vestnorsk kystklima og jorda som forsøksfeltet vart lagd på, er typisk kystmyr og svært representativ for dei ytre regnrrike strok i Vest-Norge.

Forsøket vart lagd ut med 5 forsøksleidd, 5 samruter og sjakkbrettfordeling etter fylgjande plan:

Utdrag av Torbjørn Gaarder og S. Røyset: «Forsøk med kobber til havre på vestlandsk myr». Bergens Museum's Årbok 1946 og 1947, Naturv. rekke nr. 5.